

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 11 0 У 027381 21 Увп
Бања Лука, 18.1.2023. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија, Едине Чупељић председника вијећа, Душка Бојовића и Смиљане Мрша чланова вијећа, уз учешће записничара Тамаре Кочић, у управном спору по тужби Љ. К. М. из Б. заступане по пуномоћнику Ј. Р. адвокату из Б. Л., (у даљем тексту: тужила), против рјешења број ... од 7.8.2020. године Фонда ... (у даљем тексту: тужени), у предмету признавања права на матерински додатак, одлучујући о захтјеву тужиле за ванредно преиспитивање пресуде Окружног суда у Бањалуци број 11 0 У 027381 20 У од 5.4.2021. године, у нејавној сједници одржаној дана 18.1.2023. године донио је

ПРЕСУДУ

Захтјев се уважава, пресуда Окружног суда у Бањалуци број 11 0 У 027381 20 У од 5.4.2021. године се преиначава тако да се тужба уважава и оспорени акт туженог поништава.

Тужени се обавезује да тужилци надокнади трошкове поступка у укупном износу од 2.193,75 КМ, у року од 30 дана од пријема ове пресуде.

Образложење

Побијаном пресудом је, у ставу 1. изреке одбијена тужба против оспореног акта туженог, а у ставу 2. изреке одбијен захтјев тужиле за накнаду трошкова управног спора. Оспореним актом је одбијена жалба тужиле изјављена против рјешења ЈУ Ц. ... Б. Л. број ... од 1.6.2020. године, којим тужилци није признато право на матерински додатак, из разлога што је као носилац права била запослено лице у вријеме рођења трећег дјетета.

Одбијање тужбе образложено је разлозима да је оспорени акт правилан, будући да је на дан рођења трећег дјетета 3.3.2020. године тужила била запослено лице, чиме није испуњен један од кумулативних услова из члана 15. став 2. Закона о дјечијој заштити („Сл. гласник Републике Српске“ број 4/02, 17/08, 1/09, 114/07, 122/18 и 107/19) према којем право на матерински додатак може остварити мајка под условом да има пребивалиште у Републици Српској најмање годину дана прије рођења дјетета и да је незапослена. Стога није од утицаја што је тужилци радни однос престао дана 15.4.2020. године, сходно чему се не може прихватити њен приговор да није релевантан датум рођења дјетета, јер се из тог датума црпи основ за остваривање наведеног права, имајући у виду да члан 14. став 2. истог закона прописује да се право на матерински додатак признаје од првог дана наредног мјесеца од рођења дјетета.

Благовременим захтјевом за ванредно преиспитивање (у даљем тексту: захтјев) тужила оспорава законитост побијане пресуде, из разлога прописаних одредбом члана 35. став 2. Закона о управним споровима („Сл. гласник Републике Српске“ број 109/05 и 63/11, у даљем тексту: ЗУС), што се односи на повреду закона, другог прописа или општег акта и

повреду прописа о поступку која је могла бити од утицаја на рјешење ствари. Истиче да је чланом 13. став 1. Закона о дјечијој заштити прописано да право на матерински додатак остварује незапослена мајка, у конкретном случају у трајању од 18 мјесеци јер се ради о трећем рођеном дјетету, а ниједном одредбом закона није прописано да је услов за остваривање права на матерински додатак незапосленост мајке на дан рођења дјетета, већ је као услов прописана само незапосленост мајке. Како јој је радни однос престао дана 15.4.2020. године, што значи 1 мјесец и 12 дана након рођења дјетета, који дан рођења је релевантан само за одређивање периода признавања права односно почетка остваривања права, а не у погледу остваривања права у ситуацији када је након рођења дјетета престао радни однос, сматра да је тужени био у обавези да јој као незапосленој мајци одобри право на матерински додатак у периоду након престанка радног односа, с тим да јој се евентуално не исплати у периоду док се водила као запослено лице, то јест у периоду од 3.3.2020. до 15.4.2020. године, односно до краја тог мјесеца. Предлаже да се побијана пресуда укине или преиначи тако да јој се призна право на матерински додатак, а тужени обавезе да јој надокнади трошкове управног спора по основу састава тужбе по пуномоћнику адвокату у износу од 877,50 КМ, као и састава предметног захтјева у износу од 1.316,25 КМ, укупно 2.193,75 КМ.

У одговору на захтјев тужени у свему остаје код разлога оспореног акта, истичући да је чињеница незапослености тужиле на дан рођења дјетета, као други услов за остваривање права на матерински додатак, утврђена по службеној дужности провјером кроз евиденцију Пореске управе Републике Српске, тако да је утврђено да је на дан рођења дјетета 3.3.2020. године тужилца била на евиденцији те управе као запослено лице, при чему јој је последњи радни однос завршен дана 15.4.2020. године, сходно чему не испуњава један од кумулативних услова из члана 15. став 2. Закона о дјечијој заштити за остваривање права на матерински додатак, што се односи на незапосленост мајке на дан рођења дјетета. Како је одредбом члана 14. став 2. тог закона прецизирано да се право на матерински додатак признаје од првог дана наредног мјесеца од дана рођења дјетета, те чланом 13. истог закона прописано да право на матерински додатак остварује незапослена мајка у трајању од 12 мјесеци, а за близанце и свако треће и наредно дијете у трајању од 18 мјесеци, сматра да из тумачења тих правних норми које се налазе у одвојеним одредбама поменутог закона, произилази јасна интенција законодавца да право на матерински додатак може остварити мајка која је незапослена на дан рођења дјетета, будући да се период признавања права одређује од дана рођења дјетета, што у ствари представља основ признавања тог права, а при чему се незапосленост мајке у том моменту подразумијева. То значи да могућност признавања тог права мајци која је на дан рођења дјетета запослена а и признавања на период краћи од прописаног тим законом, није предвиђена, па би рјешавање предметне управне ствари на другачији начин представљало поступање мимо законом утврђених норми и интенције законодавца, а што би у конкретном случају значило да се мајци право на матерински додатак признаје од 1.4.2020. године, то јест у периоду када је запослена, иако ниједном законском одредбом не може остваривати право незапослене мајке. Додаје да је правне норме на основу којих су донесени првостепено рјешење и оспорени акт, потребно тумачити субјективно и статички у смислу да се истражује изворна, аутентична воља законодавца, а такође системски и систематски у смислу повезаности између правног правила и цјелине, односно конкретног става, члана и закона. Предлаже да се захтјев одбије.

Размотривши захтјев, одговор туженог, побијану пресуду и цјелокупне списе предметне управне ствари, на основу члана 39. ЗУС-а, одлучено је као у изреци ове пресуде, из следећих разлога:

Из података у спису предмета произилази да је тужилца дана 14.5.2020. године поднијела захтјев за признавање права на матерински додатак, по основу рођеног трећег

дјетета, кћерке К., дана 3.3.2020. године. Првостепени орган је тај захтјев одбио рјешењем, позивајући се на то да је тужила у вријеме рођења дјетета била у радном односу, који радни однос јој је престао 15.4.2020. године, сходно чему нису испуњени услови у смислу члана 15. став 2. Закона о дјечијој заштити да јој се призна право на матерински додатак, јер у вријеме рођења дјетета није била незапослено лице. То рјешење је потврђено оспореним актом те оснажено побјаном пресудом, са разлозима који су већ изнесени у уводном дијелу образложења ове пресуде.

Побијана пресуда се не може прихватити као правилна и законита.

Тачно је да је чланом 15. Закона о дјечијој заштити прописано да се захтјев за остваривање права на матерински додатак подноси у року од 90 дана од дана рођења дјетета (став 1), а право на матерински додатак може остварити мајка под условом да има пребивалиште у Републици Српској и да је незапослена (став 2).

Такође је тачно да је чланом 13. став 1. истог закона прописано да право на матерински додатак остварује незапослена мајка у трајању од 12 мјесеци, а за близанце и свако треће и наредно дијете у трајању од 18 мјесеци, те чланом 14. став 2. тог закона прописано да се право на матерински додатак признаје од првог дана наредног мјесеца од дана рођења дјетета.

У конкретном случају није спорно да је тужила у вријеме рођења дјетета била запослено лице, али се по мишљењу овог суда признавање права на матерински додатак не може искључиво везивати за члан 14. став 2. поменутог закона којим је одређено да се право на матерински додатак признаје од првог дана наредног мјесеца од дана рођења дјетета, а што се несумњиво односи на почетак признавања права али не и на само право, које свакако треба и да оствари незапослена мајка, како је то и прописано чланом 13. став 1. тог закона, што је и интенција законодавца, до које се долази системским и циљним (телеолошким) тумачењем којим се утврђује право значење норме на основу њеног циља.

Како је дјечија заштита у смислу члана 2. наведеног закона дјелатност од општег интереса за Републику Српску, а чине је организоване активности којима се обезбјеђује (између осталог) подршка за рађање дјеце и усклађивање рада и родитељства, побољшавање материјалног положаја породица са дјецом и посебна финансијска подршка породици за рођење трећег дјетета, па имајући у виду да је измјенама и допунама наведеног закона (објављеним у „Сл. гласнику Републике Српске број 107 од 19.12.2019. године брисан услов да је потребно да је мајка незапослена шест мјесеци прије рођења дјетата, произилази да незапослена мајка и треба да оствари тај додатак, без обзира што је статус незапосленог лица стекла након рођења дјетета, што тужила основано истиче у предметном захтјеву.

Сходно томе јој и треба признати то право за период у којем је испуњавала законом прописане услове, према дужини трајања тог права, како то она и наводи у предметном захтјеву.

С обзиром на изнесено, предметни захтјев се указује основаним, јер је остварен разлог предвиђен одредбом члана 35. става 2. ЗУС-а у погледу неправилне примјене закона, па тако да се на основу члана 40. став 1. и 2. истог закона предметни захтјев уважава, побјана пресуда преиначава на начин да се тужба уважава и оспорени акт поништава, будући да је остварен разлог из члана 10. тачка 2. ЗУС-а за његово поништавање.

Одлука о трошковима поступка заснива се на одредбама члана 49. и 49а. став 1. ЗУС-а којима је прописано да је странка која изгуби спор дужна противној странци надокнадити трошкове спора, те члану 397. Закона о парничном поступку („Сл. гласник Републике

Српске“ број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 и 61/13, у даљем тексту: ЗПП) који закон се у складу са чланом 48. ЗУС-а сходно примјењује на питања која нису регулисана ЗУС-ом, а којим чланом ЗПП-а је прописано да ће суд када преиначи одлуку против које је поднијет правни лијек, одлучити и о трошковима поступка, као и члану 387. истог закона којим је регулисано да ако је прописана тарифа за награде адвоката или за друге трошкове, трошкови ће се одмјерити по тој тарифи.

Висина трошкова које је тужени дужан исплатити тужиљи коју је заступао адвокат, одређена је сходно Тарифи о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Сл. гласник Републике Српске“ број 68/05, у даљем тексту: Тарифа) којом је у Тарифном броју 3. прописано да за састављање поднеска (тужбе) у управном спору у непроцјењивим предметима, висина награде износи 300 бодова, а вриједност бода у смислу члана 14. Тарифе износи 2 КМ, што износи 600 КМ, при чему адвокату у смислу члана 12. Тарифе припада и паушална награда у износу 25% од износа награде одређене Тарифом, за споредне радње у поступку (прикупљање информација, предаја поднесака суду и пошти и сличне радње), која паушална награда износи 150 КМ, па тако да трошкови управног спора по основу састава тужбе износе 750 КМ, уз увећање за ПДВ од 17% адвоката (који је обвезник плаћања тог пореза, према увјерењу Управе за индиректно опорезивање БиХ број 04/1-17-1-УПЈР/1-2904-2/14 од 22.5.2014. године приложеном уз тужбу) у износу од 127,50 КМ, што значи да укупни трошкови по основу састава тужбе износе 877,50 КМ, колико је и затражено тужбом.

Такође, како је Тарифним бројем 3. прописано да за састављање правног лијека у непроцјењивим стварима у управном спору, висина награде износи у висини награде из става 1. тог тарифног броја (300 бодова) увећане за 50%, што износи 450 бодова, за састав предметног захтјева се према вриједности бода од 2 КМ, утврђује износ од 900 КМ, те на име паушалне накнаде од 25% износ од 150 КМ, па по основу ПДВ-а од 17% адвоката износ од 191,25 КМ, што укупно по основу састава предметног захтјева износи 1.316,25 КМ, колико је и затражено предметним захтјевом.

Према томе, тужени је обавезан да наведене трошкове састава тужбе (877,50 КМ) и састава предметног захтјева (1.316,25 КМ) у укупном износу од 2.193,75 КМ, надокнади тужиљи у року од 30 дана од пријема ове пресуде.

Записничар
Тамара Кочић

Предсједник вијећа
Едина Чупељић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић